

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 7, Issue 2, June 2019, p. 248-255

Received	Reviewed	Published	Doi Number
20.05.2019	22.06.2019	30.06.2019	10.18298/ijlet.12371

**Research on The Applicability of Functional Translation Theories
to Pseudo-Translation**

Mehmet Cem ODACIOĞLU¹

ABSTRACT

Pseudotranslation is a method of writing that is published as a translation though it is not a genuine translation and is performed for ideological, cultural or social reasons. In pseudotranslation it is not necessary to translate between a source and a target text because there is not a linguistic and cultural transfer between two languages but a creation of a so-called translation which is in fact a source text. According to Toury, every text which is published with the assumption that it is a translation should be called translation. At this point, a question arises: What is the position of the translation theories that are either applied to facilitate the linguistic and cultural transfer between the source and the target text or that are used to make descriptions of translations of a certain period or culture for information in pseudo-translations? In other words, if pseudo translation is a kind of translation, then does anyone have to apply translation theories in writing such texts? Based on these questions, this study discusses the applicability of functional translation theories to pseudotranslation by giving examples from Nihal Yeğınobalı's *Genç Kızlar* so as to make the study concrete.

Key Words: Pseudotranslation, translation theory, pseudo translation theory, Nihal Yeğınobalı, *Genç Kızlar*.

**İşlevci Çeviri Kuramlarının Sözde Çeviriye Uygulanabilirliği
Üzerine Bir Araştırma**

ÖZET

Sözde çeviriler çeviri olduğu iddiasıyla yayınlanan ancak aslında gerçek çeviri olmayan, yani iki dil arasında çevirinin gerekli olmadığı bir durumdur. Metnin yazarı tarafından ideolojik, kültürel, toplumsal, ticari vb. nedenlerle başvuru sözde çeviri bir dilden diğer dile yapılan dilsel ve kültürel aktarım gibi bir durum söz konusu değildir. Zira ortada kaynak ve erek metin arasında kurulan bir ilişki yoktur. Yazar kendisini çevirmen olarak tanıtarak bir sözde çeviri türetmesine karşın aslında ürettiği yine kaynak metindir. Ancak Toury'ye göre çeviri olduğu varsayımıyla yayınlanan her metin bir çeviridir. İşte bu noktada şöyle bir soru akla gelmektedir: gerçek bir çeviri olmamasına rağmen çeviri olduğu iddiasıyla yayınlanan metinlerde kaynak ve erek metin arasındaki dilsel ve kültürel aktarımı kolaylaştırmak için ya da çevirileri betimleyerek bir dönem, sosyo-kültürel yapı vb. hakkında bilgi sahibi olunması için başvuru çeviri kuramlarının konumu nedir? Bir diğer ifade ile, madem sözde çeviri bir tür çeviri, o halde bu tür metinlerin yazımında da çeviri kuramlarının uygulanması gerekmez mi? Bu sorulardan hareketle bu çalışmada sözde çeviri üzerinde durularak çeviri kuramlarından işlevci çeviri kuramlarının sözde çeviriye uygulanabilirliği tartışılmış ve Nihal Yeğınobalı'nın 1950'de bir sözde çeviri türü olarak kaleme aldığı *Genç Kızlar* adlı roman üzerinden tartışma somut bir düzleme oturtulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sözde çeviri, çeviri kuramı, sözde çeviri kuramı, Nihal Yeğınobalı, *Genç Kızlar*.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Çeviribilim (İngilizce), cemedacioglu@bartin.edu.tr

1. Giriş

Sözde çeviri (pseudo-translation; pseudo-übersetzung, varsayımsal çeviri, sahte çeviri)² çeviri olduğu varsayımıyla yayınlanıp bununla birlikte aslında gerçek çeviri olmayan, yani iki dil arasında herhangi bir çeviri faaliyetinin gerçekleşmediği durumdur. Sözde çeviri ideolojik, kültürel, toplumsal, ticari vb. pek çok nedenle yapılmaktadır. Ayrıca bu yönetime başvuran yazar kendisini çevirmen olarak tanıtarak bir sözde çeviri üretmesine karşın aslında ürettiği yine kaynak metindir. Ancak sözde çeviriler Toury'e göre çeviri olarak varsayıldığı için çeviri olarak kabul edilmektedir. İşte bu noktada şöyle bir soru akla gelmektedir: gerçek bir çeviri olmadığı halde çeviri olduğu iddiasıyla yayınlanan metinlerde kaynak ve erek metin arasındaki dilsel ve kültürel aktarımı kolaylaştırmak maksadıyla başvuru çeviri kuramlarının yeri nedir? Bir diğer ifade ile madem sözde çeviri bir tür çeviri, o halde bu tür metinlerin yazımında da çeviri kuramlarının uygulanması söz konusu olabilir mi? Ya da en azından sözde çeviri alanına özgü bir sözde çeviri kuramının üretilmesi ne ölçüde mümkündür? Bu sorulardan hareketle bu çalışmada sözde çeviri kavramına yoğunlaşarak çeviri kuramları arasında yer alan işlevci çeviri kuramlarının sözde çeviriye uygulanabilirliği tartışılmıştır. Bu süreçte Nihal Yeğinobalı'nın 1950'de bir sözde çeviri türü olarak yayınladığı *Genç Kızlar* adlı roman üzerinden değerlendirmede bulunarak tartışma somut bir düzleme oturtulmaya çalışılmıştır.

Araştırma Soruları

1. Kaynak ve erek metin arasında dilsel ve kültürel aktarım sürecinde uygulanan çeviri kuramlarının sözde çeviride bir yeri var mıdır? Çeviri Kuramları sözde çeviride kullanılabilir mi?
2. Sözde çeviride işlevsel çeviri kuramları uygulanabilir mi?

2.Sözde Çeviri³

Çevibilim açısından incelemeye değer bir araştırma nesnesi olarak sözde çeviri, çeviri olduğu varsayımıyla yayınlanan ancak gerçekte herhangi bir kaynak metinden başka bir dile çevirinin yapılmadığı, aksine yazarın birinci dilde yazdığı metni farklı sebeplerle çevirmiş gibi yansıttığı bir durumdur. Çeviri metnin (çeviri ürün) art süremlili ve eş süremlili olarak betimlemesine dayalı olan ve bu yolla bir dönem ya da sosyokültürel yapı hakkında bilgilenmemize aracılık eden Toury'nin mimarı olduğu Betimleyici Çeviri Çalışmaları ve Zohar'ın Çoğuldizge kuramı (bkz. O'Sullivan, 2011: 123) sözde çevirileri de çeviri olduğu varsayımıyla yayınladıkları için bir araştırma nesnesi olarak kabul eder. Bununla birlikte sözde çeviri üreten bir birey gerçekte metnin yazarı olmasına rağmen bu bilginin erek okuyucu açısından örtük olması nedeniyle sözde çevirmen (pseudo translator; pseudo übersetzer) olarak nitelendirilmektedir (bkz. Gürçağlar, 2008: 134; krş. Toury, 1995: 41-42).

Sözde çevirinin yukarıda da belirtildiği gibi pek çok yapılaş amacı bulunmaktadır. Bunlardan belki de en dikkat çekici olanı ise toplumu ve kültürü etkileme potansiyeli olan ideolojik durumlardır. Buna göre sözde çeviri bir topluma birtakım yenilikleri, farklı düşünceleri ve kültürleri tanıtmak, bunu yaparken

² Bu kavrama benzer bir kavram olan kurgusal çeviri (fictitious translation) ilk kez Anton Popovic'in çeviri türlerinin taksonomisinde kullanılmıştır (krş. Tercan; O'Sullivan, 2011: 123). Ayrıca bkz. Dehcheshmeh, 2013:136).

³ Burada bahsi geçen sözde çeviri kavramı yerelleştirmedeki sözde çeviriden farklıdır. Yerelleştirmede sözde çeviri daha çok gerçek çeviri öncesi bir tür sınama aşaması olarak kabul edilebilir.

de yaptırım ve her türlü sansürden kaçınmak için uygulanan bir tür stratejidir (bkz. Toury, 1995: 48 ve krş. Güzel ve Küçük, 2018).

Bununla paralel olarak Tercan sözde çeviri üzerine bir çalışmasında sözde çeviriye başvurulmasının nedenleri arasında metnin orijinal halinin hedef kültürün normlarına uymamasını ya da siyasi ve dini açılardan ortaya çıkabilecek sorunlardan kaynaklı olarak edebi çeviride bu tarz metinlerin erek kültürce kabul edilmeme ihtimalini göstermektedir. Tarih boyunca bilhassa 18.yüzyılda yazarlar dönemin siyasi otoritelerini ve rejimlerini örtük şekilde eleştirmişlerdir. Bununla alakalı olarak Tercan, Boris Vian'ın 1946 yılında kaleme aldığı Türkçesi "*Mezarlarımıza Tüküreceğim*" olan romanını örnek göstermektedir. Vian, kitabın aslının "*J'irai cracher sur vos tombes*" olduğunu ileri sürerek yazarın Vernon Sullivan adlı sözde bir yazar, kendisinin de aslında kitabın çevirmeni olduğunu belirtir. Vian'ın asıl amacı ırkçılığı eleştirmek ve bununla birlikte Afro-Amerikalıların içinde buldukları tehlikeleri ortaya koyabilmektir (Tercan, "Sözde Çeviri", 1; O'Sullivan, 2011: 123)⁴.

3.İşlevci Çeviri Kuramlarının Sözde Çeviriye Uygulanabilirliği

Yukarıdaki açıklamalar ışığı altında sözde çeviri olarak yayımlanmış metinler, Toury'nin görüşleri doğrultusunda çeviri oldukları varsayıldıklarından, çeviri kuramlarının bu metinler üzerinde uygulanıp uygulanamayacağı noktasında araştırmaya değer bulunmaktadır. Bilindiği gibi süreç, işlev ve ürün odaklı pek çok çeviri kuramı bulunmaktadır. Özellikle işlev odaklı çeviri kuramları olan Vermeer'in Skopos kuramı ve Manttari'nin Çeviriye ilişkin eylem kuramı çeviri sürecinde çevirmenin bir amaç belirlemesini ve çeviriyi de bu amaca göre gerçekleştirmesini sağlamaktadır. Bu şekilde bir yol haritası çizilmekte ve çeviri belli bir amaç doğrultusunda yapıldığından metinde zaman zaman dilsel ve kültürel değişiklikler söz konusu olabilmekte ya da kaynak metinden apayrı bir erek metin oluşturulabilmektedir. Ayrıca bilindiği gibi işlevci çeviri kuramları her ne kadar erek odaklı olsa da yine de çevirmenin çeviri sürecinde önünde başka bir dilden başka bir dile çevirmesi gereken bir kaynak metin ve adım adım oluşan bir erek metin bulunmaktadır. Dolayısıyla kuramın uygulanabilmesi için yine de bir kaynak metnin varlığı ve diller arası çeviri yapılması zorunluluğu söz konusudur. Peki, işlevci çeviri kuramları sözde çeviride uygulanabilir mi?

Sözde çeviriler de eğer bir çeviri olarak varsayılıyorsa bu metinlerde de aslında skopos kuramı gibi işlevci çeviri kuramlarının uygulanması yoluyla metnin daha geniş bir erek kitleye ulaşması sağlanarak istenen mesajın erek kitleye etkili ve işlevsel olarak iletilmesi mümkün kılınabilir. Skopos kuramı ve çeviriye ilişkin eylem kuramı gibi işlevci çeviri kuramları aslında çevirmene çeviri sürecinde makro ve meta bir bakış açısı sunarak çeviride bir amaç belirlenmesini mümkün kılmakta ve kaynak metnin kim için ve hangi amaçla yazıldığı sorusu yerini erek metnin kim için ve hangi amaçla çevrileceği sorusuna bırakmaktadır. Sözde çeviriler de tıpkı iki dil arasında cereyan eden çeviri sürecinde çevirmenin bir amaç belirleyip, çevirisini bu amaca göre yapması gibi bir amaç doğrultusunda gerçekleşmektedir. Bu amaç aslında toplumda örtük kalan ya da toplumun örf ve adetlerine uymayan, aşırı olarak kabul edilen, ideolojik olarak uygunsuz görülen metinlerin erek kitleye çeviriymiş gibi yansıtılarak bir kamuoyu oluşturulması, tepki ölçmek ya da kendi kültürümüz dışında başka toplumlarda sosyokültürel açılardan ne olup bittiğinin anlaşılabilmesini sağlamak olabilir. İşte bu nedenle direkt kaynak metin olarak servis edildiğinde tepki çekebileceğinden kendi toplumunda farklı karşılanan

⁴ Sözde çeviri genelde şiir, tiyatro eseri nesir vb. edebiyat türlerinin tamamına uygulanabilen bir yazma yöntemidir (Lambert, D'hulst ve van Bragt 1985: 159)

sosyo-kültürel unsurların okuyucuya tanıtılabilmesi için ise sözde çeviriye başvurma ihtiyacı belirlemektedir.

O halde işlevci çeviri kuramlarının farklı bağlamda sözde çeviriye de uygulanabileceğini ileri sürebiliriz. Bununla ilgili Nihal Yeğinobalı'nın *Genç Kızlar* adlı öyküsünden birtakım değerlendirmeler aşağıda verilmiştir.

Değerlendirmelere geçmeden önce benzer çalışmalara da değinmek gerekir. İşlevci çeviri kuramları dışında örneğin Öner'in 1995 yılında kaleme aldığı "Çeviribilim, Çeviri Kuramı ve Sözde Çeviriler"⁵ adlı çalışmasında ele aldığı Toury'nin betimleyici çeviri araştırmaları kuramı da sözde çeviride uygulanabilir. Bununla ilgili olarak Öner bizim çalışmamızda daha çok işlevci çeviri kuramları temelinde değerlendirilecek olan Nihal Yeğinobalı'nın *Genç Kızlar* adlı sözde çevirisini bu temelde incelemiştir (krş. Öner, 1990:107). Bilindiği gibi BTC'nin özünde çeviri ürünü betimlemek olduğundan zaten doğrudan bir çeviri sürecine ya da kaynak metne ihtiyaç olmayabilir. Sözde çeviriler de çeviri olarak varsayılarak bir çeviri ürünü olarak ele alınıp betimlenebilir ve dönem, toplum, kültür vb. hakkında somut bilgiler bu şekilde edinilebilir.

Bununla ilgili olarak Öner çalışmasında şunları belirtmektedir:

"Bu metin gerçek bir çeviri olmuş olsaydı, üzerinde yapılacak betimleyici bir çalışma kuşkusuz çevirmenin benimsediği çeviri normlarını yansıtacak ve bulgular kuram çerçevesinde incelenebilecekti. Ama bu metin gerçek bir çeviri değil, bir sözde çeviri. Böyle bir metin üzerinde yapılacak çalışmanın çeviribilime yarar sağlayıp sağlamayacağı sorgulanabilir. Bence sağlayacaktır. Çünkü böyle bir metnin üretilmesinde yazar, kendi normlarının yanı sıra, hatta daha yoğun olarak, metnin üretildiği dönemde geçerli olan ve saygın olarak kabul edilen çeviri normlarına sığınacak ve metnin çeviri olmadığını anlaşılmaması için bu normları metinde toplu bir şekilde yansıtacaktır" (Öner, 1990: 107-108).

Görüldüğü gibi Öner *Genç Kızlar* örneğinde BTC'nin sözde çeviriye uygulanmasının çeviribilime fayda sağlayacağını ileri sürmektedir. Zira sözde çevirinin çeviri olduğu varsayımıyla hareket edilirse, yazar kendi normlarının yanı sıra metnin üretilmiş olduğu dönemdeki çeviri normlarına sığınarak metnin çeviri olmadığını anlaşılmamasını sağlayabilir. Bu doğrultuda madem ki sözde çeviriler de Toury açısından bir tür çeviri olarak ele alınıyorsa, işlevci çeviri kuramlarının da bu tür metinlerde uygulanabileceği ileri sürülebilir. Zira ortada bir kaynak metin olmasa da çeviri olduğu iddia edilen bir metin vardır ve bu metin bir amaç doğrultusunda sözde çeviri olarak üretilmiştir.

3.1.Nihal Yeğinobalı'nın *Genç Kızlar* Öyküsünden Birtakım Değerlendirmeler Işığında İşlevci Çeviri Kuramlarının Sözde Çeviriler Üzerindeki Yeri

Bu bölümde, işlevci çeviri kuramlarının sözde çeviriler üzerindeki yerini açıklarken tartışmayı somutlaştırmak adına Nihal Yeğinobalı'nın *Genç Kızlar* adlı öyküsü üzerinden değerlendirmelerde bulunmadan önce yazar ve hikâyenin konusu hakkında kısa bilgiler verilmiştir.

⁵ Betimleyici Çeviri Araştırmalarının sözde çeviriye uygulanma örneği için söz konusu makaleye bakılabilir.

3.1.1. Nihal Yeğınobalı

Nihal Yeğınobalı 1927 senesinde Manisa'da doğmuştur. Arnavutköy Amerikan Kız Kolejinde mezun olduktan sonra New York Eyalet Üniversitesi'nde edebiyat öğrenimi görmüştür. *Genç Kızlar* adıyla yayınlanan ilk romanı, Vincent Ewing⁶ takma adıyla, sözde Amerikalı bir yazarın imzasıyla çıkmıştır. 1950'de yayımlanan bu kitap, bir çeviri roman kandırmacasıyla senelerce yeni basımlar yapmıştır. Bu romanın ardından *Sitem*, *Mazi Kalbimde Bir Yaradır*, *Belki Defne*, *Gazel* adlı romanları ve *Cumhuriyet Çocuğu* adlı anı kitabını yayımlayan Nihal Yeğınobalı, çok sayıda yazarın klasik ve çağdaş yapıtlarını dilimize kazandırmıştır⁷.

Bununla beraber eserlerinde kadın problemlerine değinen Nihal Yeğınobalı'nın karakterlerinin çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır ve yazar romanlarında kadınlar için tabu olarak görülen cinsellik, erotizm, adaltma-adaltılma, bekâret vb. konuları ele almaktadır (bkz. Yanık, 2013).

3.1.2 *Genç Kızlar*

Yıllarca Vincent Ewing adıyla yayınlanan ve çeviri olduğu düşünölen *Genç Kızlar* adlı romanın Nihal Yeğınobalı⁸ adıyla ilk baskısı 1988 yılında mümkün olmuştur. O tarihe kadar yazar ilk olarak *Vatan* gazetesinde kitabın asıl yazarının kendisini olduğunu açıklasa da bu açıklama küçük bir not ile yapıldığından yankı bulmamıştır. 1988'de Nihal Yeğınobalı *Cumhuriyet* gazetesinde romanının çeviri olmadığını, bilakis kendi eseri olduğunu tekrar açıklar ve bu sefer açıklama büyük ses getirir. Bundan sonra roman, Altınkitaplar Yayınevinde Nihal Yeğınobalı'nın eseri olarak basılmaya başlar⁹ (ayrıca bkz. Boy, 2018: 65)

Kısaca hikâyenin konusu Ludlow adlı kolejde okuyan Beatrice Karova (Miss Bee), Hindley Bell (Miss Bell) ve Mariana Dunne adlı üç öğrencinin mutsuz bir evlilik yapan ve aşka olan inancını yitiren sahne eğitmeni Gabriel Samson'a duydukları aşkı ve Samson'ın kendi iç mücadelesine rağmen Miss Bee'ye karşı gelişen aşkını anlatmaktadır. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi konunun işlenişini bakımından kitapta kadın sorunları, cinsellik, bekâret, aldatma, aldatılma gibi tabular öne çıkmakta ve bu sorunlar öyküleyici bir şekilde anlatılmaktadır.

3.1.3. İşlevci Çeviri Kuramlarının *Genç Kızlar* Sözde Çevirisinde Uygulanabilirliği

Nihal Yeğınobalı'nın genç yaşında yazdığı *Genç Kızlar* romanını 1950'lerde kendi ismiyle yayınlaması durumunda, içinde yaşadığı toplum ve değışik kültürel kesimler kitabı farklı algılayabilir ve yazar neticede yoğun eleştirilere maruz kalabilirdi. Bu nedenle ideolojik baskı ve sansürden¹⁰ kaçınabilmek amacıyla Yeğınobalı kitabın ana karakterlerini Batı kültüründen seçmiş ve hikâyeyi çevirmiş gibi yansıtmıştır. Böylelikle kitabı okuyanlar romanı aşk romanı şeklinde algılamıştır.

⁶ Vincent Ewing *Genç Kızlar* adlı hikâyenin sözde yazandır ve Amerikan kökenlidir. Sözde çevirinin orijinal ismi ise *The Curtain Sweeps Down* olarak belirlenmiştir (ayrıca bkz. Küçük ve Güzel, 2018).

⁷ <https://canyayinlari.com/Kisiler/10846/nihal-yeginobali>

⁸ Nihal Yeğınobalı *Genç Kızlar* romanının orijinal halini bir gazete serisinde bulduğunu iddia ederek, yazarının Vincent Ewing olduğunu ileri sürmüş, yazar için bir biyografi uydurmuş ve hatta Fransız bir moda dergisinden aristokrat görünümlü bir kişinin resmini bularak Vincent Ewing'i somutlaştırmıştır (ayrıca bkz. Küçük ve Güzel, 2018).

⁹ Yanık, 2013.

¹⁰ Ticari kaygılar da duruma göre etkili olabilir.

Şayet Yeğınobalı kitabın yazarı olduğunu belirtse ve kaynak metnin yazarı olarak Vincent Ewing'den hiç bahsetmeseydi, hatta daha da ileri giderek öyküdeki karakterleri Türk yapsaydı kitabın ulaşmak istediğı kitle kitabı okumayı temelde ideolojik ve kültürel sebeplerle reddedebilir ve kadınların yaşadığı sorunlar alımlanamayabilirdi. Bu nedenle sözde çeviri yoluyla aslında amaçlanan kadınların iç dünyaları, yaşadığı sorunlar ve yukarıda belirtilen cinsellik, aldatma, aldatılma vb. konuların bir şekilde kitleye (erek okuyucuya) ulaştırılmasıydı. Yeğınobalı'nın izlediğı strateji ile de bunun başarılığı söylenebilir.

Bununla birlikte öncesinde de değinildiğı gibi, erek odaklılığı savunan işlevci çeviri kuramları diller ve kültürler arası çevirilere uygulansa da sözde çeviride de izlerini görmek mümkündür. Zira Yeğınobalı *Genç Kızlar*'ı bir amaç doğrultusunda sözde çeviri olarak basmıştır. Vermeer'e göre her eylemin bir amacı vardır. Çeviri de bir eylemdir (bkz. Reiss ve Vermeer, 1984). Sözde çeviri de belli bir amaçla yapılmaktadır ve amaç belli bir kitleye, daha doğrusu sözde çevirinin de çeviri olduğu varsayırsa erek kitleye hitap etmektedir. Erek kitlenin *Genç Kızlar* hikâyesini çeviri olarak alımlamasıyla da, kabul edilebilir¹¹ ve belli bir işlevi olan sözde çeviri metin ortaya çıkmıştır (bkz. Munday, 2012).

Bu doğrultuda Yeğınobalı yayıneviyle bağlantıya geçerek sözde çeviri sürecini veya 1988'de ifşa edildiğı üzere aslında kaynak metni yazma sürecini başlatmıştır ve sözde uzman çevirmen ya da artık ifşa edildiğı üzere kaynak metnin yazarı olarak önceden belirlediğı amacın gerçekleşebilmesi için ilk adım olarak yazar kimliğini gizleyerek birtakım karar ve stratejilere başvurmuştur.

Karakter ve mekân isimlerinin yabancı olarak verilmesinin yanı sıra (Ludlow Koleji, Gabriel Samson, Mr. Bee Hindley Bell, Marianne, Barbara Jilly, Nadine Jade, Felicity, Katya, Beatrice, Ivan, Senyor Nikola, Lionel Sherwood, Prissy, Irene, Marie Aldrich, Lolla Allen, Ingrid vb.) eserde ayrıca eserin çeviri olduğunu hissiyatını vererek kitabın iletmek istediğini okuyucuya tam olarak aktarabilmek amacıyla yabancılaştırma stratejilerine de başvurulmuştur. Bu sebeple isimlerin önündeki cinsiyet tanımlayıcı ifadeler Mr, Mrs, Madam şeklinde belirtilmiştir (Mr Lake, Mrs. Ludlow, Senyor, Mr Samson, Miss Smith, Mr. Pulper). Tüm bunlar tıpkı sözde çevirinin de diller ve kültürler arası çeviri eylemi gibi bir amaç doğrultusunda yol izlediğini göstermektedir. Ayrıca yazarın kitabı yazdığı 1950 senesinde 23 yaşında olduğu düşünülürse ve kullandığı yabancı adlara ve ifadelere bakılırsa, metni oluşturduğu toplum hakkında sözde çevirmen olarak tıpkı iki dil arasında çeviri yapmakla yükümlü bir çevirmenin sahip olduğu uzmanlık bilgisi kadar bilgi sahibidir. Zaten bu uzmanlık bilgisi sayesinde, söz konusu eser yıllarca çeviri şeklinde kabul edilip, arka planının okuyucu tarafından araştırılmaması sağlanmıştır. Bir diğer ifade ile *Genç Kızlar* ulaşmak istediğı kitleye bir şekilde ulaşabilmiş ve amaç başarılararak bir sözde çeviri ürünü (pseudo translation production) ortaya çıkmıştır.

Bununla beraber Nihal Yeğınobalı *Genç Kızlar* eserini orijinal metin olduğunu ilk başta duyursa ve Vicent Ewing adından hiç bahsetmeseydi, metin atarerkil bir toplum düzeninde yazıldığından gerek erkek gerekse de kadın okuyucular tarafından tepkiler çekebilirdi. Ancak çeviri olarak yayımlanması ile kitabın ulaştığı kitlenin çoğunlukla kadınlar olduğu düşünülürse, okuyucuya Batının da kendi

¹¹ Nihalyeğınobalı'nın *Genç Kızlar* adıyla çıkardığı sözde çeviri eserinde yer ve mekânların yabancı olması ilk başta akla Toury'nin öncül normları arasında yer alan kaynak odaklı yaklaşımı çağrıştıran yeterli çeviriyi getirebilir. Ancak burada mekânların ve isimlerin yabancı verilmesi ve eserin çeviri olarak yansıtılmasının ideolojik birtakım sebepleri vardır. Böylelikle kitap iletmek istediğı mesajı okuyucuya farklı şekillerde aktarmış ve okuyucu için sürükleyici ve kabul edilebilir bir metin ortaya çıkmıştır. Burada değerlendirilen kabul edilebilir çeviriyi diller arasındaki çeviride uygulanan kabul edilebilir çeviriden farklı ele almak gerekir.

ülkelerindekine benzer sorunlar yaşadığı hissiyatı verilip, durum yumuşatılmıştır ve böylelikle ulaşılmak istenen kitleye ulaşılarak sözde çeviri sürecinin¹² başında belirlenen amaç veya Skopos sağlanmıştır.

4. Sonuç

Sözde çevirinin edebiyat dünyasındaki yeri ve okuyucu üzerinde oluşturacağı etki onun kaynak metin olarak yansıtılmasından çok daha etkili olabilir. Zira dünyada pek çok örneği olan bu tür metinler aslında farkında olmadan okuyucu kitlesine farklı düşünce yapıları ve sistemlerinin entegre edilmesini sağlayarak kültürel, sosyal vb. alanlarda yeniliklerin hedeflenen kitleye ulaştırılmasına aracılık etmektedir. Bu nedenle sözde çevirilerinin de bir çeviri olduğu varsayımından hareketle kaleme alınan bu çalışmada, amaç ve erek odaklılığı savunan işlevci çeviri kuramlarının diller ve kültürler arası çeviriye uygulandığı gibi sözde çeviri eserlerinde de bu çeviri kuramlarının farklı temellerde uygulanabileceği betimlemeli bir şekilde ve Nihal Yeğinobalı'nın *Genç Kızlar* kitabı değerlendirmeye alınarak ortaya çıkarılmış ve Türkiye'de 1990'larda Toury'nin Betimleyici Çeviri Çalışmaları ve Zohar'ın Çoğuldizge kuramında sözde çeviriye araştıran çalışmaların (bkz Öner, 1990) yanı sıra işlevci çeviri kuramlarının da sözde çeviriye uygulanabileceği gözler önüne serilmeye çalışılmıştır. Son olarak bu makalenin sözde çeviri alanında çalışan bilim insanlarına ve ülkemizde bu alanla ilgili literatürün beslenmesine aracılık edecek bir çalışma olması umulmaktadır.

Kaynakça

- Boy, Hülya (2018), "Eflatun Kız within the Context of Translation Studies: A Conceptual (Re)Framing", *transLogos* 2018 Cilt 1, Sayı 1, s. 64-91.
- Dehcheshmeh, Maryam Mohammadi (2013), "Pseudo-translation as a Subset of the Literary System: a Case Study", *Transcultural*, cilt.5.1-2 (2013), s.134-158.
- Gürçağlar Şehnaz Tahir (2008), "Sherlock Holmes in the interculture: Pseudotranslation and anonymity in Turkish Culture", *Beyond Descriptive Translation Studies: Investigations in Homage to Gideon Toury* (ed. Anthony Pym, Miriam Shlesinger, Daniel Simeoni), Benjamins Publishing Company, Amsterdam ve Philadelphia, p.133-151.
- Küçük, Abdullah ve Güzel Nafize Sibel (2018), "A Non-Existent Source, A Successful Translation: Nihal Yeğinobalı's *Genç Kızlar*", *Culture(s) and Authenticity: The Politics of Translation and the Poetics of Imitation (Series:Cultures in Translation)* (ed. Agnieszka Pantuchowicz ve Anna Warso), Peter Lang.
- Lambert Jose, D'hulst Lieven ve Van Bragt, Katrin (1985), "Translated literature in France 1800-1850", *The Manipulation of Literature: Studies in Literary Translation*, Routledge Revivals, s.149-163.
- Munday, Jeremy (2012), *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*, Routledge, Londra ve New York.
- O'Sullivan, Carol (2011), "Pseudotranslation", *Handbook of Translation Studies*, cilt. 2 (ed. Yves Gambier ve Luc van Doorslaer), s.123-125.

¹² Aslında kaynak metin yazma süreci.

Öner, Işın Bengi (1990), "Çeviribilim, Çeviri Kuramı ve Sözde Çeviriler", *Dilbilim Araştırmaları*, s.107-117.

Toury, Gideon. (1995). *Descriptive translation studies and beyond*, Amsterdam ve Philadelphia.

Reiss, Katharina ve Vermeer Hans J (1984), *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*, Max Niemar Verlag.

Yanık, Hande (2013), *Nihal Yeğinobalı'nın Romanlarında Kadın Problemi*, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

İnternet Kaynakları

"Nihal Yeğinobalı" <https://canyayinlari.com/Kisiler/10846/nihal-yeginobali> Erişim Tarihi: 22.04.2019.

Tercan, Nurefşan "Sözde Çeviri", 1-3. https://www.academia.edu/36530243/S%C3%96ZDE_%C3%87EV%C4%B0R%C4%B0 Erişim Tarihi: 02.04.2019.